

Magyar cowboys menni Izland

Ugye, hogy nincsenek eszkimók Izlandon? – hiába Jégföld a neve – itt nem élnek! – kajánkodik a becsípett izlandi lány, aki velünk szemben ül a kemping egyik faasztalánál. Spices jókedvében éppen arról mesél, hogy akármerre jár a világban, mindenki azt kérdezi tőle: élnek-e az ő országában eszkimók. Mi sem érkeztünk sokkal több tudással Izlandra, amely a magyaroknak a csúfos focivereségekről nevezetes leginkább. De hát mit is tudhat az ember odahaza, a mára már önálló Izlandról, az egykori kelta, viking, majd norvég, végül dán hódoltságról, amelynek nincs katonasága, ahol a világ legelső parlamentje alakult meg i.sz. 930-ban, és ahol minden név vagy son (fia valakinek) vagy dottir (lánya valakinek) végződésű?

**Fehér éjszakai fürdés Jadarbödin
geotermikus, opálos melegvizében
- magyar idő hajnali 2:20, izlandi idő 0:20**

ISO 400, 1/50, f 3,5, 16mm

**Jökulsarlón
jégmezeje
- 40 éve még a hegy
része volt, most az
Atlanti-óceánba öm-
lő jeges tó, melyben
fókák lubickolnak**

ISO 100, 1/250, f11, 4,5mm

Akemping nagy asztalánál egy 30 fős izlandi társaság kellős közepén mulatunk, akik gitáros-éneklős mulatságot tartanak, és magától értetődően invitáltak meg minket a „buliba”. Hajnali 1 óra (magyar idő szerint 3 óra) van, teljesen világos és tiszta az idő, az 5 Celsius-fokban lelkesülten zengik az izlandi nótákat, mindenkin sapka-sál-kesztyű-nagykabát. Nem értik nekünk miért kékül a szánk, mitől merevednek el a végtagjaink, hiszen 10 éve nem volt ilyen meleg nyaruk, mint most. A nyári átlaghőmérséklet általában 14-15 fok, ami éjszakára jócskán lehül, ezt tapasztaljuk is az első néhány napban, de aztán az utolsó 6 nap valóban ránk köszönt a számunkra is érzékelhető – az ottaninak pedig rendkívüli forrónak számító - nyár: 23-24 fok ragyogó napsütéssel. Nem gondoltuk volna, hogy Izlandon fogunk leburnulni. De azt sem hittük, hogy az utazás végén már lelkesen a visszatérésen agyalunk. Mert biztos jó néhány hely van a világon, ahová az ember életében többször is visszavágyik, de hogy Izland ilyen, az biztos.

Gyorsan tegyük túl magunkat a sokkhatásokon, annál is inkább, mert az utazás végén ezekre szinte nem is emlékszük az ember. Bizony hűvös az idő (persze cserébe a cidris nyárért, az óceáni éghajlatnak megfelelően enyhe, néhány mínusz fokos a tél), a Grönland, Brit-szigetek és Skandinávia közti szigeten állandóan fúj a szél (de nem 5-10 órát, hanem napi 24 órán keresztül folyamatosan, vagy kicsit, vagy nagyon, de fúj), gyorsan száll az izlandi fapados, az árak is magasan lebegnek. Persze minket is figyelmeztettek előre, de erre mégsem lehet számítani. A kenyér kilója 2400 forint (naná, a búzát importálják), a pizzaszület 1500, a hamburger menü 4000, az ásványvíz 600, tiszta Hungaroring Gold Tribün, az egyéb

ruházati és kozmetikai termékekről, valamint a 400 forintos benzinnél nem is beszélve. A magyar árak minimum háromszorosával, nem ritka esetben tízszeresével kell számolni. Ha különítményünk nem kempingek szűkös faházacskáiban, autóban és sátorban húzta volna meg magát 11 napon keresztül, akkor a legegyszerűbb „vidéki”, apartmanokért és barakszerű szállodai szobákért Hilton szállóhoz illő pénzmennyiséget hagyhattunk volna ott.

De ezzel vége is a negatív sokkhatásoknak, és jönnek a még sokkal rosszabb tények: hogy amit az ember lát, és érez ezen a Magyarországnál egy tizednyivel nagyobb területű szigeten (103 ezer négyzetkilométer), az káprázatos. És a szigeten mindössze 300 ezer izlandi él, azaz 2,9 emberrel találkozhatunk négyzetkilométerenként; ez a világ egyik legkisebb népsűrűségének számít. Ráadásul nagyon egyenetlen a lakosság eloszlása: 180 ezer ember él a kedves, de érdektelen főváros, Reykjavik környékén, az ország nyugati csücskében, és az ország többi részére jut a maradék 120 ezer. Ezt magyar viszonylatban úgy lehet elképzelni, hogy Miskolcon (Reykjavik egyik városnál sem nagyobb) élne a 180 ezres tömeg és az ország többi egészére jutna a maradék 120 ezer ember. Hozzá kell tenni persze, hogy az ország 75 százaléka, a sziget belső területe (ottani nevén: Felföld) teljesen kopár és lakatlan, homokos-köves, terméketlen láva- és jégmezők váltják egymást; életet nehéz is lenne itt elképzelni. Gyakorlatilag nincsenek fák, nincs élet az utakon, csak birkacsaládok lézengenek keresztül, és nyáron nincs sötét, fehérek az éjszakák – döbbenetes élmény. A holdbéli táj azonban pillanatok alatt zöldre vált. Szinte hihetetlen, hogy a szemlélőt a maradék 25 százalékon a flóra és fauna csodája fogadja: fókák, rénszarvasok, bálnák,

ISO 200, 1/100, f 5, 16mm

Námafjall gőzölgő, pokolsaras hegye és Hverir kénes iszapfortyogói, szolfatárái

ISO 1/200, f 7.3, 65 mm

Reynivellir hegyláncai az Andok csúcsaira emlékeztetnek

lundakolóniák otthonos közegben! A képek ugyan árulkodnak a lenyűgöző természetről, a gleccsertavaktól kezdve a kénes kipárolgású iszapfortyogókon át a jéghidegen üdítő, bazaltoszlopos vízesésekről – tegyük hozzá, mindez nem photoshop-manipuláció –, de nem árulkodnak az ott élő emberekről.

Hadd meséljünk róluk mi!

Arra, hogy mit is jelent Izlandon lenni, saját viselkedésünkből jöttünk rá. Néhány nap után megdöbbenve vettük észre, hogy kezdenek múlni az itthoni rossz beidegződések: nem rágjuk a körmünket, nem türelmetlenkedünk, nem sietünk, nem háborodunk fel, nem kérünk ki magunknak semmit, mert körülöttünk valahogy senki nem teszi. Olyan egyszerű, és magától értetődő Izlandon az élet, olyan normálisan működnek a dolgok, hogy nincs is helye semmi idegeskedésnek. Óriási bizalmat tanúsítanak mindenki iránt,

ISO 100, 1/160, f 6.3, 16mm

Kerid - Tengerszemnek hihetnénk, pedig csak egy kialudt vulkánkráter tava

nem kell félni attól, hogy meglopnak vagy megkárosítanak. Vajon a zord időjárás, a ködös, földközébe ereszkedő felhőzet formálta ilyenné az embereket? Az egymásra utaltság? Hogy kevesen vannak, és ki kell tartani? Büszke féltéssel őrzik természeti kincseiket: az ökoturizmus nemcsak a külföldiek, hanem a rekreálódásra vágyó izlandi lakosság körében is népszerű, kevesen mennek külföldre nyaralni, inkább körbeciclik a sziget körüli 1500km-es utat, vagy lakóautókban vándorolnak a hepehupás makadámon – vonat ugyanis egyáltalán nincs. Védik ősi nyelvüket (1955-ben irodalmi Nobel-díjat kapott Halldór Laxness, izlandi író), dagad a keblük, ha kulturális exportcikkeikre gondolnak (a popzenész Björk-re, vagy a Chelsea-ben és a Barcelonában focizó Gudjohnsenre), az EU-ba nem lépnek be, nehogy kizsákmányolják a halászföldjeiket.

Ki tudja, mindenestre jó egy olyan helyen lenni, ahol a tekintetekben segítőkészség és nyitottság van, ahol a hatéves gyerek is folyékonyan beszél angolul; ez nagy biztonsgéretet ad a messziről jött embernek. Ha megérkezünk este a kempingbe és már nincsen hely, a recepció nem enged el addig, amíg végig nem telefonálja a környékbeli kempingeket. Nem kérésre, magától. Hogy a konkurenciát ajánlgatja? Ő úgyis tele van, miért ne legyen tele a másik is, mi meg miért ne aludjunk jól? Ha már végleg kifogyott a benzinünk az éjszaka kellős közepén és angyali segítséggel találunk egy benzinkutat (ritkásan vannak, figyelni kell), de persze az automata megmakacsolja magát és nem fogadja el a hitelkártyát, be lehet csengetni a szomszédos házba, ahol a háziasszony azonnal kabátot kap, átrohan a kúthoz, próbálkozik, felajánlja a saját hitelkártyáját, hogy használjuk. Kérdés, kérés nélkül, mert tudja, hogy segíteni kell. Mielőtt jegyet váltanánk a bálnanéző hajóra, hitetlenkedve feltesszük a kérdést a pénztáros lánynak, hogy mi a garancia arra, hogy látunk is valami cetet? Garancia nincs, de hogy ne vegyünk potyára

ISO 100, 1/400, f 8, 205mm

**Reykjahlid felé
a 87-es
makadám úton**

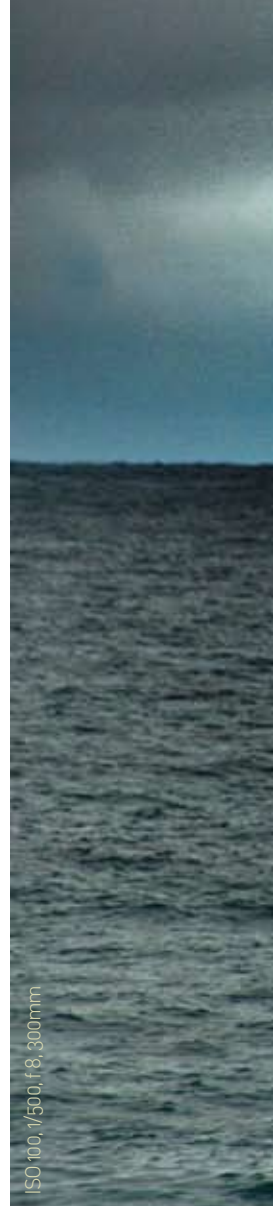
ISO 400, 1/60, f 4, 33mm

**Izland egyik leg-
szébb, legmeghittebb
helye - Dyrrhólaey,
ahol legnagyobb
lunda-kolónia fészkel**

ISO 200, 1/100, f 7,1, 24mm

**Izlandi cowboy
hajtja a ménest
a Myrdalsjöküll
dombjain**

ISO 100, 1/500, f 8, 300mm

Bálnalesen Húsavík partjainál

jegyét, kitelefonál az épp tengeren lévő hajóra, van-e bárna a környéken. Itt fickándozik előttünk – válaszolják a hajóról. Akkor vegyetek jegyet – mondja a kasszírő. És tudjuk, hogy ha nincs bárna, akkor nem veteti meg velünk a méregdrága jegyeket, mert nem áll érdekében. Nem akar átverni minket, mert neki attól jó, ha nekünk is az. Ez persze innen a Kárpát-medencéből nézve érthetetlen és nevetséges.

A 11. nap végén visszavisszük bérelt terepjárónkat a kölcsönzőbe. Nincs ott senki, csak egy doboz: ha visszahoztad a kocsit, dobd ide a kulcsot. Tanácstalanul ténfergünk, nem hagyjuk itt az autót, tessék kijönni, aláírni egy papírt, hogy épségben, letankolva visszahoztuk; még a végén jól ránkvernek ezt-azt. Várunk 10 percet, semmi. Elkapunk egy arra ténfergő alkalmazottat, aki a dobozra mutat. Nem kell aláírunk semmit, ők elhiszik, hogy rendben van a kocsi. S mivel látja elképedésünket, hozzáteszi: fiúk, ez az izlandi módszer, mi elhiszük, ha ti mondjátok. Nekik nyilvánvaló, hogyha bármi történt volna az autóval, azt mi tisztességesen bejelentjük, és nem sunnyogunk el. Vállaljuk, kifizetjük, mert ők is így csinálják.

Ez természetes, ahogy az is, ahogy nem szemetelnek.

Keresve sem találtunk szemetet az egész országban: foggal-körömmel védik a természetet, tudják, nincs másuk. És ha ők nem szemetelnek, te sem teszed. Azt a papírfecnit, amit itthon könnyen kihajít az ember az ablakon, ott viszi a kesztyűtartóban akár 50 kilométeren át, amíg meg nem lát egy szemetest. Minden természeti látványosság ingyen van, a bájos füves tejetű tőzegtemplomokat nem zárják, szabadon játszhat az ember a 200 éves harmóniumokon, semmiért nem sápolják le a turistát, pedig tehetnék. Minden helyen kiépített ösvény, pad, porcelán vécés pihenőhely fogad férfit, nőt és mozgáskorlátozottakat, többnyelvű, elvihető tájékoztatókkal lepnek el, mindezt ingyen és figyelmességéből, hogy jól érzed magad. Pedig állítólag nagyon nem könnyű ott élni. Nemcsak nekünk drága az élet, valójában nekik is az. A gyorsétemterem kiszolgálója kap el minket néhány mondatra, örül, ha turistával beszélhet. A szokásos körök után (hogy tetszik az ország, nem fázunk-e) panaszkodni kezd: semmi lehetősége előre lépni, a fizetéséből éppen megélhetésre futja, de egy autót már nem tud venni, és utazni sem tud, Van egy nagyon gazdag középgeneráció, akik zárják a soraikat.

ISO 100, 1/100, f 71, 24mm

**A Krafla-vulkán
monokróm,
holdbéli tájai**

ISO 100, 1/250, f 8, 73mm

**Fociedzés
Nesjahverfiben**

ISO 100, 1/320, f 13, 24mm

**Dettifoss - Európa
legnagyobb vízhozamú,
döbbenetesen
dübörgő vízesése
(piros kabátban
a cikk egyik szerzője)**

A híres izlandi 1-es út, amely körbevisz az egész szigeten

Panaszkodik a fiatal programozó is: rengeteg izlandi fiatal elmegy, mert azt látják, mindenhol könnyebb megélni Európában, mint náluk, holott rengeteg a külföldi vendégmunkás, merthogy munkahely-többlet van. Francia stoppos lány utazik velünk egy napig: ösztöndíjjal tanul Reykjavíkban. Egy fővárosi étteremben mosogat kiegészítésként óránként 3900 forintnak megfelelő izlandi koronáért. Irigyen nézünk össze, de rögtön közli: havi 90 ezer forintot fizet egy olyan apartmánért, amiben hatodmagával lakik. Találkozunk elégedett fiatalokkal is, aki még félre is tud tenni, joviális, vigyorgó kamionsofőrökkel, akikkel együtt ülünk egy kemping jakuzzijában. Ez ugyanis a kemping alapfelszereltségéhez tartozik, de ha jakuzzi nincs, uszoda biztos van, hiszen a geotermikus energia roppant tartalékai miatt a kékes-zöldes víz úgymint ingyen fakad fel bárhol, krátertóban vagy tengerlagúnában, forrón és jellegzetes kénes termásvíz-szagúan. Még a csapból is ez folyik, zuhanyzás közben mindig a Széchenyi-fürdőben érzem magam. Jellemző, hogy a föld alól feltörő forró vízre világszerte használt gejzír szó, az izlandi Geysir nevű jelenség után terjedt el.

Kamionsofőrjeinkből dől a szó, mindent el akarnak magyarázni, és meg akarnak érteni, miközben nyakalják a „durva”, 2,8 százalékos izlandi sört. Izlandon ugyanis, ahogy például Svéd-

országban, államilag kontrollálják a szeszfogyasztást. Alkoholt csak néhány városban, külön üzletekben árúsítanak, korlátozott nyitvatartással és elképesztő, még az átlagosnál is húzósaabb árakon. Egy doboz gyenge sör 1800 forint, míg egy üveg vodka 10 ezer forint körül van. Nem is isznak az izlandiak, ha viszont igen, akkor nagyon. Nem sörivők kedvéért: a 2,8%-os itóka gyakorlatilag víz az itthoni sörökhöz képest. Kamionsofőrjeink mégis nagy kedvvel szlopálják, meg is kérdezzük tőlük: vágyának-e erősebbre. A két megtermett, nagydarab 45 év körüli ember összenéz és elnevetik magukat: egyáltalán nem. Ők egyszer kóstoltak Németországban valami keményebbet, hát ki is dőltek tőle, ők azt nem bírják, jó az itthoni. El tudnak képzelni egy országot, ahol vigyorgog a jakuzziiban egy kamionsofőr, és azt mondja: nem bírja az erős sört? Ahol jó lenni, ott gyorsan telik az idő: hamar elröppent a 3000 kilométeres tekervényes körút minden perce. S habár az út izlandi nyelven kijáratot jelent, mi jövőre biztos visszafordulunk, és újra elmegyünk. Tartsatok velünk!

Szöveg: Bódy Gergő és Simonyi Balázs

Fotók: Simonyi Balázs

A felvételek Canon EOS 5D-vel készültek.